

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

XIV. De officio Archipresbyteri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

non que illi caro, vel humanus sensus fuerit. Eapropter sacris libris iugiter infundere illum oportet: necesse est sufficit praelatis bona conversatio, nisi addatur scientia doctrina.

Episcopus hospitalitas esse debet & liberalis, h. d.
Ea b. nec utramque sibi sufficere credat: nam largam quoque manum habere debet, & necessitatem patientibus subvenire, aliam in inopiam in sum credens. Res suas inter hospitalitatem in hospitio recipiat, & facilius exemplo pauperes potius in hospitio recipiat, & facilius exemplo suo ad hospitalitatem libidinos attrahat.

Prælati debent sibi esse prudentes & periti, non solum prima litterarum verum etiam negotiorum.

Obvius sit non violentus: e: non sit percussor *, & ad vindictam facilis: imo in omnigenere rerum agendarum prudentiam secum habeat: si enim mancum aut debilem sancta contigere nequaquam lex divina permittit, quanto magis domo cælestis dispensatores esse non consentit (id quod est deterius) mente debilitatos.

Episcopus non debet secularibus negotiis se implicare, h. d.

Ut autem Episcopum nullo errore convenit involvitur, ita nulla debet cupiditate corripitur: & propterea lucra cupiditas esse prohibetur, & alicui etiam honesto negotio d. ut sibi videtur & necessaria quarat, operam dante. Nam & Dominus negotiatores de templo verberatos expulit: & a postulo referte, nemo militans Deo, implicat se negotiis secularibus.

Prælati sancti esse debent Episcopus, h. d.

Prælati sunt quos debet esse, & moribus & verbis pudorem præ se ferre. Eapropter Magantino Concilio statutum legitur, ut nullus sacerdos fornicas, de quibus suspicio potest esse, retineat: sed neq; matrem, aut amicum, aut sororem retineat: quia & in illis, insigne diabolo, scelus perpetratum reperitur, aut in pedissequis carum. Itaq; domesticarum quoque personarum immoderatam familiaritatem vitabit.

Qualis quis sit interius, debet per exteriora demonstrare, h. d.

Omne b. item Episcopum ceterosque Ecclesiasticos officio mancipatos, per decentiam habitus extrinseci, morum intrinsecam honestatem indicare, & ideo, si præterquam ex causa urgenti, indumentis, præter ordinis officii decorem, præsertim publicè, luxuriantur, illorum in pudentia variis modis, non minus recitioribus, quam antiquis Pontificum decretis coarctetur. In summa cum pro populo Episcopi suffragatores ad Deum parentur, nec esse est ut omni genere virtutum ejus gratiam habere nuntiantur: quia cum is, qui displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora provocatur.

DE OFFICIO ARCHIDIACONI
TITVLVS XIII.

Archidiaconus est à hoc constitutus vicarius, & quasi oculus Episcopi, & inter ceteros cognoscere, visitare, & corrigenda emendare, & vicia ad Episcopum deferre, de cuius licentia potest etiam excommunicare, hoc dicit.

Quoniam verò gravis & lata est Pastoralis officii cura, rectè constitutum est, ut aliqui in Ecclesia sint, qui una cum Episcopo onus ferant, & sui Prælati valeant sublevare sollicitudinem. Talis est Archidiaconus i, qui major post Episcopum, & ejus vicarius reperitur. Cuius vigilantia & solertia usque adeo

a Dist. 36. & seq. b Dist. 42. c Dist. 44. in sum. & per totum. * dist. 45. d Can. 2. 21. q. 3. & per totum. e In sum. dist. 45. f Ca. ext. de cohabit. cle. & mul. g Dist. 34. in sum. & per totum. h Dist. 40. & cle. 2. eod. tit. de vit. & honest. pral. i Cap. 1. & c. ad hoc nos. extr. eod. tit. & per totum. can. 1. res. Archidiaconus, dist. 25.

in domo Dei excubare debet, ut oculus Episcopi non immerito meruerit appellari. Ea propter debet is audire iurgia singulorum, & quæ corrigenda & emendanda viderit, corrigere & emendare. Quod si qua fuerint ita audita, quæ per eum commode non possint terminari, ad Episcopum suum deferret. Displicet quoque ut Prælati, Sacrista, & Custos in iuncti sibi muneris sollicitudinem diligenter exequantur. Sed & tertio quoque anno, si Episcopus non poterit, universam Parochiam circumire debet, & cuncta, quæ ordinatione vel emendatione indigere viderit, secundum Canonicas sanctiones corriget: & si Episcopi auctoritas accesserit, excommunicationis etiam sententiam feret.

DE OFFICIO ARCHIPRESBYTERI.
TITVLVS XIV.

Archipresbyter est vicarius Episcopi, circa divina: & Archipresbyterorum duo sunt species, h. d.

Non ab similes Archidiaconis Archipresbyteri habentur: nam & ii Prælati sui circa spiritualia curam sublevant a. Horum autem duplex est species: alii enim urbani sunt, alii autem exteri. Urbani sunt, qui prælati sui absentis circa divina in urbe vicem substitunt, aut presentis curam minuunt: ut officium inchoando, celebrando, & benedicendo, & cunctis providendo, quæ sacerdotum ministerio perfici debent.

Quæ sit potestas foranorum Archipresbyterorum, h. d.

Extremi sunt b, qui circa singulas plebes constituti, non solum vulgi sollicitudinem gerunt, verum etiam Præbyterorum, qui per minores titulos habitant, vitam iugiter circumspiciunt custodire debent: qui licet suis præsentibus, ut Episcopus Matrici præest Ecclesie: nihil tamen contra sui prælati ordinare decretis audere debent.

Obvius autem aliquos præposituram debent etiam habere qui præpositura ordinem, h. d.

Admonendi c sunt autem ii, qui præposituræ alicuius administrationem canonicè voluit obtinere, ut non solum nomen, verum etiam ordinem habere studeant. Unde d. nisi qui Archidiaconatum tenent, Diaconi: aut qui Archipresbyteratum, Presbyteri infra annum fiant, amittent honorem, etiam si iusta causa prohibente Presbyteri aut Diaconi esse non poterint.

DE OFFICIO VICARII.
TITVLVS XV.

Vicarius Episcopi non potest inquirere, punire, prætorum beneficiis, vel eadem conferre, nisi hæc speciales sibi committantur, h. d.

Per Vicarium quoque, cum Episcopus per se ipsum deservire & residere rationabili causa prohibetur: aut præsens, omnibus commode par esse non potest, Episcopalis representatur auctoritas. In quo tamen illud advertendum est, quod licet per generalem officii commissionem Vicario factam e, causarum cognitio transferatur: potestas tamen inquirendi, corrigendi, aut puniendi alicuiusmodi excessus, seu aliquos a suis beneficiis vel administrationibus amovendi, vel beneficia conferendi (nisi specialiter concessa sit) non transferatur.

Libentis curam assumantur in diversis Ecclesiis, vel laicis, non potest consilium vicarius.

Debet autem Episcopus circumspicius esse, ne laicum vicarium sibi constituat. Indecorum f est enim, laicum hominem viros Ecclesiasticos iudicare: nec in uno eodemque officio debet dispar esse professio. Quod etiam lege divina prohibetur, dicente Moysè, Non arabis in bove & asina. Inde & Honoriana constitutione cavetur g. Ut Episcopus

a Can. 1. res. Archipr. dist. 25. b C. fin. c. 111. c Cle. 2. de atat. & qual. d Can. 1. dist. 66. e C. 2. & cap. seq. co. tit. in 8. f Can. in nona ad l. 10. 16. q. 7. g C. si. ext. co. tit.